

ENRIC PRAT

L'OTAN de la postguerra freda

El proper 4 d'abril l'OTAN fa cinquanta anys. Per commemorar-ho i per dissenyar l'Aliança del segle XXI els països membres es reuniran els dies 25 i 26 d'abril a Washington. En aquesta cimera es ratificaran les quatre línies bàsiques de la nova Aliança. La primera és el "Nou Concepte Estratègic", consistent en l'extensió de les funcions de l'OTAN. A la tradicional defensa del territori, inclosa a l'article 5 del seu tractat fundacional, s'afegeix ara la defensa dels interessos comuns dels membres de l'Aliança Atlàntica en qualsevol indret del món, per afrontar un ampli ventall d'"amenaces" i reptes a la seguretat, com ara els conflictes ètnics, la inestabilitat fora de les "fronteres" de l'OTAN, "el perill del fonamentalisme islàmic" o la proliferació d'armes nuclears, químiques i bacteriològiques.

La segona línia bàsica és la reforma de l'estructura militar integrada, amb el propòsit que aquesta no sols es basi en la seva component territorial (defensa de determinades zones geogràfiques) sinó també en el caràcter funcional dels comandaments (desenvolupament de missions concretes). Per dur a terme aquests objectius volen disposar de forces més mòbils, dotades d'armes tècnicament sofisticades, amb capacitat operativa dintre i fora del territori de l'Aliança.

En tercer lloc la Unió Europea Occidental s'integra dintre de l'OTAN com a Identitat Europea de Defensa i, alhora, serà l'organisme de defensa comuna de la Unió Europea. L'OTAN preveu la possibilitat de realitzar operacions sols europees de l'Aliança a través de la UEO, sense participació de les tropes nord-americanes, en missions bàsicament "humanitàries" i reservar la defensa a l'OTAN. Hi haurà línies de comandament, tropes i material de doble ús, per a l'OTAN i per a la UEO, però la decisió del préstec de mitjans a la UEO serà presa pel Consell Atlàntic de l'Aliança.

I en quart lloc hi ha l'ampliació de l'OTAN cap als països de l'Est d'Europa. La República Txeca, Polònia i Hongria s'han adherit a l'Aliança al març de 1999 i està previst que altres membres

de l'antic Pacte de Varsòvia s'hi incorporin posteriorment.

Tots aquests aspectes de la reforma actual de l'OTAN mereixen un seguit de crítiques. En primer lloc, el "Nou Concepte Estratègic" implica l'ampliació il·limitada del radi d'intervenció militar de l'OTAN i la defensa o imposició d'uns interessos molt concrets: l'economia capitalista i el manteniment de la dominació dels països rics del centre del planeta sobre els empobrits de la perifèria.

En segon lloc, la reforma de l'estructura militar de l'OTAN no canvia substancialment la seva naturalesa, ja que continua essent una organització militar que disposa d'armes de destrucció massiva, centenars de milers de soldats i forces d'intervenció ràpida al servei d'una organització i uns exèrcits que mantenen les doctrines militars ofensives, l'estratègia nuclear de primer cop, una concepció militarista de la seguretat, que mouen pressupostos militars immensos i generen un fort comerç d'armes.

En tercer lloc, la UEO, amb la seva integració a l'OTAN com a Identitat Europea de Defensa, queda limitada a una intervenció en missions secundàries i subordinada a l'hegemonia exercida pels

EUA a l'interior de l'Aliança. Abandona, doncs, els intents de construir un organisme de defensa i seguretat europeu autònom dels EUA i de l'OTAN.

Finalment, l'ampliació de l'Aliança a països de l'antic Pacte de Varsòvia ha estat plantejada, sobretot per part dels EUA, com a irreversible. Això demostra una vegada més el seu estil prepotent i genera un nivell important de tensió amb Rússia. De fet tant el govern rus com les forces d'oposició han manifestat la seva disconformitat amb l'ampliació, han considerat que aquesta representa una amenaça per a la seva seguretat i han criticat la manca de correspondència occidental en la dissolució del Pacte de Varsòvia.

Representant de la Campanya contra el comerç d'armes (C3A)

*"A la tradicional
defensa del territori,
s'afegeix ara la
defensa dels interessos
comuns dels membres
de l'OTAN arreu
del món."*